

MACULA (XII.)

Regény

BRASNYÓ ISTVÁN

Most végleg kifordulván az orgonalugasból, a burgyingből, ahová a háznép leginkább a dolgát végezni rejtőzött, bújt ide, mint valami trópusi szeánszra; tehát elhagyva a nem egészen egyéniesedett, egymástól nem kifejezetten tagolódott jellemvonásokkal elütő, emberi gyűlekezetet, akár valami gorillatanyát, fölhágtam a roskadt derekú autóbusz lépcsőjén, és igyekeztem magamnak alapos és védett rejtekhelyet találni, hogy majd itt a későbbiek folyamán valami felé haladva és — akként tűnhetne — határozott cél felé tartva, és átrobogva közben a mezozoikumon, a közép-állati kor minden fokozatán, olyan szintén föltételes megállókon, mint Triász, Jura, Kréta, ám ők, a személyzet, más állomások neveit is ismerték, amelyeket én még nem is hallottam, és már messze a hátunk mögött voltak, jóval túl Szörvendel szállásán, sorolták is visszafelé, azzal a magabiztossággal, hogy úgysem vagyok képes megjegyezni, sohasem fogom megtanulni az ilyen neveket, mint Perm, Karbon, Devon, Szilur, és az egésznek a tetejében, akár a sarkcsillag az északi égbolton, ott áll Kambrium, tehát messze innen időben és homályban az egész Paleozoikum, jaj, az ó-állati kor, aminek még híre-hamva sem volt sem a korábbi, sem a jelenlegi Ulnök Mama kancafarának, sem a magháza felé vezető, megformált árkoknak — szóval, ha az előttünk következő megállókon akadna valami szélhajtott fölszálló, rám ne ismerjen, úgy igyekeztem meglapulni, elfordítani a fejem, álcázni magam: nohát, micsođa küzdelem volt ez a térrel, az egyensúly megtartása az út váltakozó szakaszainak talajából kiütköző sziklagombák kalapján hányódó és odavissza vetődő járműben, akár egy tengeren a kainozoikum nekivadult viharában, hajnalközpörában, miközben balszerencsét sejtve átvág előttünk egy törpe füttyülőnyúl, mintha majd a kainozoikum: jövőben sohasem érnénk el a sejtett Óbecsére, maradnánk Szörvendel rokonai, magunk is Szörvendelek, mintha még annak idején eltévedtünk volna

az elburjázott orgonalugasban, s hiába látjuk egymást, mégis keresnünk kell az egymáshoz vezető utat, kibiztosított egyensúlyérzékkel lebegve, lebőgve. Elbánt velünk ez a túl hosszú ideig tartó, szakadatlan fejlődés, úgyhogy végül is fölülkerekedett a semmi, az az igazi, a valóságos bölcséleti *Nichts*.

Vajon mennyit mutathat e földtörténeti újkor porviharában geológiai óránk? Fél hatot?

A csigavonal haladása a fél haton áll? Mint belső fülünk egyensúlyérzéke?

— Nem tudom, bátorkodhatnék-e előhozakodni a menetrenddel? — fordulok üzlettársamhoz, a kalauzhoz.

— Ha megkérhetném, tegye most félre az indulatait. Hányjon fitytyet nekik! — válaszolja.

— Nem az indulat beszél belőlem. Inkább az útítárs leküzdhetetlen közlésvágya...

— Akkor is azt tanácsolhatom, hogy takarékoskodjon az idejével. Ne vesztegesse ilyesmire.

— Zárt helyen sem? — Tehát vitorlakötél-idegzet kell ide a Hajóvitorla csillagképből, úgyhogy lapjával összetett tenyeremet, akár valami betett könyvet, két combom közé szorítom, hogy ne is érezzem a féltékenységet kis árbocomban.

— Még napvilágnál megérkezünk. Lesz még épp elég ideje gondolatot meríteni...

— Nemigen foglalkozom én gondolatok meregetésével — válaszolok elvgyorodva —, sokkalta inkább érdekelné a bátorság. Bátorságot honnan merítsek? Maga például honnan szokott bátorságot meríteni? — nyomom tovább a kavicsos szöveget. — Tiszáról, Dunáról? Valami forrása csak kell, hogy létezzen...

— Hozzáállás kérdése... Vagyis: önbizalom, ember! Önbizalom! Az hiányzik tebelőled!

— Sohasem bíztam meg magamban... Magában például sokkalta inkább megbízom. Szóval, kapható vagyok az ilyesmire. Ez még talán nem deviáns magatartás?

— Ehhez nem értek. Csak azt mondom: önbizalom. Önbizalom, magabiztosság, és a többi miatt ne fájjon az ember feje.

— Nem is emiatt fő az én fejem — kockáztattam meg.

— Hát?

— Hanem, hogy utálok Óbecsét... Mintha csontom törtem volna ott valaha.

— Óbecse, az nagy hely. Kiterjedt élet folyik benne. Igazi fürdőhely...

— Tudom — vágtam közbe. — Jonel bácsi is onnan várja a szent-ség érkezését.

— Melyikét?

— Biztosan mind a hétét. Ha már olyan nagy hely — zártam le ezt a vitát. — Hanem, ami az önbizalmat illeti... Maga magabiztos ember...

— Az vagyok! — vágta a fejemhez, mint valami jelentős sértést. Csak mi az ördöggel sérthetne meg engem? Épp engem... Olyan volt az egész, mintha a piacon lennénk.

— Akkor szeretném megkérni valamire.

— Engem? — kérdezte csodálkozva, mintha nem hinne a tulajdon fülének.

— Igen. Azt mondtam már, hogy magában jobban megbízom, mint önmagamban. A menyasszonyomról lenne szó...

— De ezt már tisztáztuk!

— Persze. Jonel papa rá a tanú.

— Nem ismerek én semmiféle Jonel papát.

— Dehogynem ismer. Azt, aki a szentséget várja. Azt, aki a busz érkezésekor mindig középen ül.

— Nem emlékszem rá.

— Dehogynem emlékszik. Mindenképpen kellene, hogy emlékezzen rá...

— Ha egyszer kiment a fejemből.

— Majd eszébe fog jutni. Ha felidézi a látványt, ahogy ott ülnek félkör alakban. Az öreg mindig középen ül, a többiek meg, mint egy-egy sötét szárny, jobbról és balról.

— No, jó. De mit akar a menyasszonyával?

— Én semmit. Maga akar vele valamit.

— Ezt már tisztáztuk.

— Persze, hogy tisztáztuk. De ha beszélne vele egyáltalán, mondja meg neki, hogy várjon rám.

— Ezt még hogy értsem?

— Értse, ahogy akarja, csak mondja meg neki, várjon rám. Vagy nem is: azt mondja, hogy várhat rám. Énrám ugyan várhat!

— No, álljunk csak meg: most mit mondjak, ha ez véletlenül szóba kerül?

— Azt, hogy énrám várhat!

— Szó szerint így?

— Szó szerint.

De elég lett volna, ha csupán Jonel papának mondja, majd ő átadta volna az üzenetet. Ám nem akartam újra vitát kezdeni ezzel, mert még előhozakodott volna a viteldíjjal. Különbösen Jonel papát éreztem egyik legmegbízhatóbb emberemnek: ahogy sütközik az ősz végi napon, és a szemüvegét törölgeti a fehér zsebkendőjével. Azután gondol egyet, belefújja a kendőbe az orrát, majd, mintha mi sem történt volna, folytatja a szemüveg dörzsölését, és azt az egészet rákeni a len-

csékre, s utána az orrára biggyeszti, hogy vajon mit lát, mi változott meg a világban? Na, mi újság van?

Bizony, semmi... Mintha minden maradt volna a régiben. Egy bizonyos: kár az embernek erősebben törnie a tollát, ha egyszer ezt az új-állati kort éljük.

Azután annak a porviharnak a végén megláttuk Óbecsét, a fürdővárost.

Kár, hogy nem újonnan talpalt és frissen vikszelt csizmában érintette lábam a földjét, hanem csak abban a repedezett fejű régiben, ha lottvirrasztóban léptem le a busz felső lépcsőjéről... Nagyot ugrottam, mielőtt a nyakamba szakadt volna az a tákolmány, őselet vagy -roncs: a fél hat táj redkívu!l, roppantul veszélyes időpont a számomra.

Sehol egy lélek az utcán, minden ajtó zárva. Vajon milyen nap lehet ma? Vagy csupán a napszakot vétettem el helyrehozhatatlanul, és adaptálódnom szükséges a szülő égövméhez?

Jaj, most receptet szeretnék fölírni magamnak, de hol folyhat itt ilyentájt rendelés? Semmi különös az egész, fejből is tudom, már volt időm megjegyezni, csupán jólelkű patikus kellene hozzá: *1 kék TNT*, lefekvés előtt; ettől biztosan elaludnék.

Elalhatnék én a parkban is... Úgy értem, hogy ott hálhatnék, akár az ökörnyal a bokrokon, ha létezik még park, ~~azaz~~ nem tudom, miként halad itt a parkosítás, idegen vagyok, föltűnést keltenék, ha valaki is látna.

Gyanút ébreszthetnék. Hiába van minden fordítva, hogy én éppen séggel aludni akarnék. Korai fekvő vagyok! Későre jár a fejemben, jó emberek!

Kirakatok tükrében nézegetem magamat, a pléhbojt most sehol sem látom, máshol viseli a tükrét, vagy a szög, amelyből szemlélem, nem megfelelő, helytelen.

Könyvek gerincére látok, amelyeknek érzékelésétől fölzizzenek bennem elkallódott térképeim lapjai, és ilyeneket itt semmiképpen sem árulhatnak. Még hogy áru legyen az ilyesmi, ami csupa eszményt tartalmazna, és mindenféle pinás kezekkel fogdoshatnák meg tapinthatnák. Egy könyv azonban még így is megnyeri a tetszésemet, mert szótár, *Hazarski rečnik*, de ebben is, ugyan, mi lehet, meg odébb Szent József életrajzát árulják a kegytárgyak között *József, az ács* címmel, de nem apokrif, nem zsitija, habár nem szerepel rajta a szerző neve, bizonytalan holmi, olyasvalami, mint napjainkban az élet Názáretben.

Míndez fél hat múltán, nekem annyira fontos időpontban, olyan érzések eszmei rohama alatt, mintha sürgősen nyilvános WC-t kellene találnom, csak merőben más értelemben, túl a vulgáris lényegen, egy szóval *nem* visszatarthatatlanul ürítkezmem kell!

Egy söntésnél pohár vizet kérek, mintha esti TNT-adagomat szeretném bevenni; a víz barnás, és eleven szúnyoglárvák szellőzködnek

a felszínén, de amikor ajkammal a pohár felé közelítek, rémülten vetik alá magukat a mélybe: — Isten éltesen, Óbecse! — köszöntöm a poharamat a sankos lányra, miközben magam is a lárvák után vetném magam a legszívesebben, ha a fejem beleférne a pohár szájába. Ezért is lappanghatott bennem a szorongás, hogy egy napon ebihal leszek, vagy legalábbis a formámat tekintve olyan leszek, akár az ebihal. Ez a zsibbadás mindig fölébred bennem a szokásostól elütő színű vizek láttán, amikor ezeket kellene innom, ezeket a sötét és kesernyés italokat, melyek hol mattabb, hol élénkebb árnyalatúak, Szenttamásnál már olyanok, mintha német zászlók sárgáját mosták volna bennük, Savoyai-korban, zentai csatáktól csatagos időkben, vagy a hullákról le-rángatott sárga plundrák áztak volna bennük, és én még most is látom a szőrös és sovány, csontos térdüket.

— Rilke Kristóf kornétás! — kiáltanám megint. — Kornétás! A zászló! A zászló! — kiáltoznék összevissza a szívem szerint, kezemet az ég felé tartva, akár a bábszínpadon, de legyűröm indulatomat, miként üzletfelem — üzlettársam? —, a buszkalauz is mondta, fittyet hányok neki, és simulékony türelemmel, melynek szelídsége megcsillan a polcon sorba állított üvegek oldalán, fordulok a sankos lányhoz, akárha a menyasszonyom volna:

— Járt kegyed már Szenttamáson?

— Parancsol? — néz rám meglepődve, meghökkenve; valami semmiképp sem lehet velem rendben.

— Kegyed — ismételttem meg kérdésemet — járt már valaha Szenttamáson?

— Kegyed? Ezt hogy értsem? Kegyed? Szent micsodán? Hogy hol jártam-e?

— Kegyed, ez megszólítás.

— Sohasem hallottam. Maga, ugye, nem beszélte ezt a nyelvet, és valami régi szótárból tanulja.

„Átlépsz, Idő, a fejemen,
Túljársz, világ, az eszemen”...

— és csak nézem ezt a csöcsös valamit, és kénytelen vagyok elmosolyodni arra a gondolatra, hogy amikor a fehér köténykéjét tűzi maga elé, és a gombostű hegye véletlenül beszalad a bőre alá...

— Szenttamáson — mondom végül —, ott is így elszíneződik a víz, csakhogy ott sárgásabb, itt meg, lám, jódosan lila. Hallott már a jód-ról, ugye?

— A tinktúráról? Ha valakit csak kicsit vernek össze, azzal szoktuk bekenni. Van belőle a vöröskeresztes ládában. Ha meg nagyon összeverik vagy megszúrják, elviszik a mentők.

— Ez az! — mondom. — Fején tetszett találni a szöveget! Az szeszben oldott jód!

— A tinktúra?

— A tinktúra!

— Iható?

— Erre a vízre — mutattam a poharamat —, biztosan. Sőt, tanácsos is...

— Mi nem tetszik magának ezen a vízen? — vontam össze haragosan a szemöldökét. Alaposan megcsupálhatta, mert ha hagyja, lett volna vagy ujjnyi vastag.

— Semmi. Vagyis minden rendben van vele. Köszönöm. Egészségére! — és fölhajtottam az egészet. — Nagyon jó! Minden a legnagyobb rendben!

— Jönnek itt maguk, becsavarodott alakok, és csak baszkódnak — mondta az a szép száj.

— Elnézést — mondtam —, jól hallottam?

— Jól, nagyon is jól! A picsába magukkal!

— Óhhh! — tört föl belőlem. — De én nem kívántam semmiféle intimitást sem!

— No, lógás, faszi! Gyerünk, öreg! — lépett ki a söntés mögül. — Akad itt mindjárt, aki segít, azt akarod?

— Kegyed nagyon gonosz! — állapítottam meg, hogy ezzel talán jobb belátásra térítem.

— Húzod a csíkot, vagy vitesselek? — állított hirtelen válaszút elé. — Ha kijön a milícia, olyat kapsz, hogy összeszarod magadat! — És nemcsak a kezével, ágyékával is nagyokat lökött rajtam.

— Deresre húznak? — kérdeztem történelmi távlatból, de ő egyre csak lökdösött. Amikor azonban biztonságos távolságba kerültem tőle, meg nem álltam, hogy vissza ne kiáltssak:

— Taszigálodnál így alattam! — Amikor ezen a szerintük remekbe szabott megjegyzésemen néhányan röhögtek, csak akkor figyeltem föl arra, hogy mások is vannak körülöttünk.

— A nagyfejű szállási anyádat! Az ilyeneket ki kellene tiltani a városból! Az országból! — toldotta meg. — Ingyen isszák itt a vizet!

— Máris érzem, hogy fosnom kell a kegyed vizétől! — mondtam, de ennek már nem volt jelentősége. Istenem, ha ilyen lenne a menyasszonyom! — Már pusztán a gondolatára is éreztem a testemben szétáradó boldogságot... Ily talpraesett és tűzrőlpattant! Aki úgy képes irányítani az embert, mint a gúnár járását! Hogy végre teljes biztonságban érezhetném magamat a közelében...

A pléhboyt szerettem volna látni, mert talán őutána kutatva találtam erre a kocsmára is. Valakivel nagyon meg kellett volna beszélnem legújabb tapasztalataimat. Vagy csupán valaki közelségét tartottam vol-

na szükségesnek a magam számára, miután ily csúfosan kiebrudaltak, függetlenül illedelmes magaviseletemtől?

A kegyserbolt felé kerültem, mert érzésem szerint valami kapcsolatnak kellett fennállnia a pléhboy és a kegyserbolt között, a formája emlékeztetett onnan valakire, valami ábrázolásra, vagy csupán a szeme, amelyik itt egy sugarakat lövellő háromszögből nézett, meredten, rebbenés nélkül... Isten bizony, olyan volt, mint egy halott szeme. Ott, a raktárban lehetett ilyen annak a halottnak a szeme, ha lett volna gyertyám, megláthattam volna. De a homályban csak tompán csillogott, mint egy üvegszem.

Hogy a pléhboy meghalt volna? A borbélyok kése alatt? — Ettől neveltesebb dolgot el sem tudtam képzelni... Eppen ő, azzal a hajlékony, gyűrődékeny testével, amit még a szobán átosonó huzat is megcsörgetett valahányszor...

Mihez is kezdhették én így, egymagamban, fél hat múltán a fél-múltban? Tétlen őgyelgőként!

De végeredményben hová tűnhetett a szőrnök alakja — akárki megismerhetné a kis, fekete szőrös szájáról! Kár, hogy nekem magamnak is nem olyan van...

Elvetődve a fényképészek sorára, itt is csak a kirakatüvegeket kémlelem. A visszfényeket, a vetületeket és a távoli árnyalódásokat: ezekből szeretnék olvasni most. Ám végül csak megakad a szemem a bekeretezett, fölnagyított és szemcsésre retusált kontúrú képeken is. Ha én egyszer így kinagyíttatnám valamely testrészetet, holtbiztos, hogy az nem a fejem lenne. Már akkor inkább akár egy liszteszsákot vagy lapátnyelet!

És csak későn kezdek hajlani arra, miután már a neoncsövek is kigyulladnak a képek fölött, hogy ismerős után kutassak közöttük. A kerek porcelánlapokra másolt képek nyerik meg leginkább a tetszésemet, olyannyira, hogy benyúlok a csizmaszárbá, és előveszem a testemtől kissé megnyirkosodott fényképet azzal a számomra ismeretlen fiúval, hátha itt találkozhatnék az arcvonásaival: a szája jellegzetes metszéséről talán fölismerném, merthogy a kopaszra nyírt haja idővel mégiscsak kinőhetett, és valami formát is adhattak neki, nem biztos, hogy oly szabadon engedték burjánzani, mint amilyen a pléhboy haja volt annak idején, mielőtt rendbe hozatta magát mindenszentekre vagy halottak napjára a borbélyokkal.

Időnként a kezemben tartott képre pillantva keresem a fiút, már nem csupán a porcelánlemezeken, hanem sorra minden kirakatban, még az apróbb igazolványképekhez is sorra odahajlok, míg lassan, mintha egy vastag fagyökér ágazna szerte bennem — a fásulttá vált gerincvelőm, idegrendszerem —, és megbénít a fölismerés, hogy nekem semmiféle okmánynak nevezhető holmim nincs, ilyen apróbb fénykép én rólam sohasem készült, sehol a világon nem tudják, hogy miként fest-

hetek, ki sem írta föl jellegzetes vonásaimat, és ujjlenyomatot — ugyan mimről vett volna ujjlenyomatot, amikor mindegyik ujjam begye éppolyan sima, mintha láthatatlan kesztyűt viselnék.

Habár e különös lényem jelenléte nem váltott ki semmi komolyabb mozgalmat az utcákon, mégsem bántam volna, ha magam alatt érzem a hintalovamat, s magamba roskadva itt is bólogatni kezdhetnék, talán még a hüvelykujjamat is a számba venném — vagy akkor tenném-e a leghelyesebben, ha az idegen fényképet valamelyik kirakat üvegének hornyolásába tűzve futásnak eredek, csak úgy, taláломra, vissza- vagy odafelé — csak mihez viszonyítva? —, tanújelét adva elveszetségemnek és zavarodottságomnak.

Mindenesetre mást vártam itt, nem éles és kiszögellő, kötömbyszerű utcasarkokat, inkább valami lágyat vagy domborút, olyasvalamit, amit utóbb a szecesszió indáinak görcseiben és fonadékaiban ismerhetnék föl, ám hiába is futtattam magamat, úgysem értem — érhettem — sehová sem: lábaim olyanok voltak, mint két fogaskerék, amelyek egymásba illeszkedve hajtják és forgatják egymást, azt sem tudni, melyik melyiket, és nem mozgatnak semmit sem; hiányzott belőlem az áttétel, az áttételesség, amit akár a pléhboy, akár a naplóíró személyisége jelenthetett volna, vagy akár a fiúé, a hideg ember mellől, vagy ha akár annyit hallok:

— Lajcsiüüü!

— nyomban tudtam volna, merre vegyem az irányt, mire irányuljon képzelgésem vagy rémképalkotásom, és nem éreztem volna föltétlenül szükségét annak, hogy elhúzódjak, akár a napfényt nem tűrő rovarok, valami árnyoldalra, fű és avar közé, hogy félig vagy még jobban takarva legyek, mert én nem számíhattam arra a Gondviselésre, amely Jonel bácsi bogarai közé tartozott — én másfajta rovar voltam, amelyet még senkiről sem neveztek el, és nem találtak tudományos értelemben családot sem neki, a homályos fajtám sejtett föl csupán biztosnak.

Ám végül TNT nélkül is sikerült itt elaludnom — ha nem sikerült volna, nem tudom, min tudtam volna törni a fejemet egész éjszaka, legföljebb visszaidéztem volna a halottvirrasztás minden mozzanatát, az épp ennyi időt vett volna igénybe, épp egy éjszakát tartott — de nem, mert ehelyett aludtam, és amikor kora hajnalban fölébredtem, némi változást tapasztaltam magamon: hasam egészen fehér volt, és azt rajzolhattam volna rá, amit akarok.

— Dér! — mutattam a hasamra, miként az előző napon a kegyesbölt kirakatában látott Krisztus-kép a szívére.

Úgy festett most már ez az egész, mintha kidobtak volna a szemétre. És ahol én elheveredek, olybá tűnik, hogy aligha sarjad ki jövőre a fű.

Nos, ugye? Nos, ugye?

Jut még eszembe bizony, ha akkor, ott, a horganybádogból préselt

és szegecselt szemeteskonténer mellett, amikor megláttam kihajtva a kasírozott, századelőről való szürke fényképet, egyszerűen meggondolom magam, és odaheveredek mellé a ritka szálú fűbe, amit a szemétguberálók alaposan kitapostak, és a fűszálakat a hajnali harmat sem volt képes tisztára nyalni a lábaktól fölvert sárga portól, oda, a kitárt üllőkéjú félrelökött WC-födél közelébe, amely, ha összeadnánk, hogy hány és hány órán keresztül üzemeltette egy tekintélyes tömeg alfelét, bizonyára évekre rúgna, egy éveken át tartó, folyamatos ürülés lenne ez az egész, záróizmok egyhuzamban tartó oldása és kötése — talán épp ez riasztott vissza, ennek a zaja, nagyszerűre sikeredett és föterősödött hangú böffenései, és mindezt lassan még be is szította a porszívók tasakjából kirázott, köhögtes és fojtó ködölés: egyszóval kivihetetlen volt a számomra, akárcsak valami jövőt élni abban a jelenben, jelenetben, visszaszármazni valahonnan, de hogy épp egy szemeteskonténer mellé — ez bizony nagyobbakat taszajtott rajtam, mint annak az óbecsei kocsmái boszorkánynak az ágyéka, pedig legalább akkorákat ütött a szeméremcsontjával, mint az oroszlánal küzdő zsiráf a lét-rányi nyakával —, ha viszont akkor engedek a bennem föltozuló, elsődleges vágnak, egészen más nyomokon indulhattam volna el, és talán sohasem lepheti be a dér ily vastagon a hasamat a legeslegelső talaj menti faggyal, pedig ez a dér majd egyre vastagabb és tömöttebb lesz, akár a napok haladtával a Mikulás szakállá.

Mindenesetre megszenderedtem itt — — — — —

E törpe páfrányos tövén — — — — —

És fölserdülvén lakomák képe tolul föl és hánytörög lelki szemeim előtt.

Nem lévén kifejezetten tejívó, keleties gyomrom enzimeji inkább serkentik az okádást, semmint hogy tejjel kígyófészekre lennék csalogatható. Szopás híján vajon hogyan ment végbe csecsemőkorom? Rettegem azt a kifejezést, hogy az anyatej gyűlölete. Hiányozna így a biztosra vehető halál az ember csontjaiból . . .

Jaj, kis ferde, girbe-gurba csontjaim! Csontvázamat egy napon össze fogják téveszteni valami termetes, agyas-fejes futómadáréval, amely aligha lesz besorolható a madarak rendjébe! Valamiből az egyetlen ismeretlen példány! Csontjaim bizonyára egészen üregesek: a fagy kiszívta belőlük a velőt. Máris! December!

Amikor annak idején az asztalra könyököltem, s kézfejemet lazán lelógatva mutató- meg középső ujjam között aranyozott végű cigaretta füstölt merőlegesen a rezzenetlen levegőben, mintha valahonnan szürke, áttetsző festékcsik csorgott volna alá, és karom vastagságához képest hatalmas mandzsettagomb fityegett a kezelőmben, legalább akkora, mint egy püspöki gyűrű feje, rajta a szántóvas a gerlével és a pirkadatban lassanként elenyésző csillagok ívével: mi fene volt ez velem? Taroztam volna valakihez?

Ez nem tetszik énnekem az egészben — mintha úgy élnék, akár az ugartyúk, amelyet sohasem, legföljebb döglötten látni, és még senkinek sem volt alkalmam megfigyelni az életmódját: csupán egy behúzott nyakú, sebesen eliramodó tünemény, aki észreveszi, inkább a szemében kezd kételkedni, semmint hogy elhiggye, látott valamit. Mit? Egy számára egészen közömbös, rohanó madarat?

És a cigarettából származó festékcsik csak ömlött, ömlött egyre, végül leverte a parázsról a hamut is, és csorgásában egészen fölszaporo-
dott, mintha magam is jócskán fújtam volna hozzá, a tulajdon anyagomat kevertem volna bele az ezüstszürkébe, vagy fordítva, az itatott át teljesen, majd minden irányba ömlött és folyt, és megtöltötte a termet a padlótól a mennyezetig, s amikor már azonos anyagú volt az én tömegemmel, végre megszólaltam:

— Táncolni volna kedvem!

Bizonyára lila árnyékokkal — — — — —

Mintha valaki az ujjából formált és a falra vetített árnyjátékot üzne velem — — — — —

Belőlem!

Tehát meg-megiramodok e szürkeségben, és kapkodok valaki dereka után, anélkül, hogy arcát láthatnám, olyannyira lerövidült nappalon, vagy hogy kezemmel megragadhatnám, ujjaimmal átkulcsolhatnám csuklóját, vagy egyszerűen megérezhetném meleg tenyerét, és az ő ujjain a vékony karikájú, míves gyűrűk fejét — végül is mintha anyagtalanságba lennék zárva, belülről hirtelenkék mázú, gömbölyded edénybe, és akként történik bennem mindez, mint egy korsó hasában, amelyben, ím, váltakozva kell hideggel és meleggel borogatni a fájdalmat, amíg csak el nem múlik vagy feledésbe nem vész.

Hanem a zenét, hogy ki adja ehhez a zenét — majd adom én magam, majd ha én verem itt a dobot egy ősi csonttal! Majd ha belerúgok a haskos üstjébe, hogy kilöttyentse magából mindazt a hangzavart, amellyel érzéseimet bitorolja.

Ellejtve társtalan darutáncom, egyszeriben megakadok itt, ebéd és vacsora között, és helyemre sem tudok visszatalálni ebben az általam serkentett kavargásban, úgy tűnik immár, mozdulataim sincsenek összhangban azzal az elképzeléssel, amely ide vetett: ó, ha legalább szót válthatnék velem, akire minduntalan gondoltam, nem csupán ez alatt az idő alatt.

— Szólhatnék én Önnel? — kiáltottam, mintha csakugyan messze lennék tőle.

— Ha rám gondol, igen — válaszolta a hangja, de nem ő maga válaszolt nekem, vagy én tűntem olyannak, mintha pusztán hallucinálás

szólította volna meg, és erre volt a válasz az üres visszhangzás, amit kíváncsisága kacérkodva ütött.

— Az egész valahogy furcsán fest itt — állapítottam meg —, tulajdonképpen mintha szeretnék biztos lenni abban, hogy fejfel vagy lábbal vagyok-e lefelé. Mit szól, milyen irányt kellene választanom, hogy Ön felé közeledjek?

— Ejtsen le valamit... Az biztosan lefelé fog esni!

— Nincs nálam semmi olyan, amit hirtelen előkészíthetnék. Amim csak van, nagyjából mind fontos a számomra... A zsebkendőmet lehetne, mondjuk.

— Valami olyat, ami ha leesik, zajt üt. Abból azután tájékozódhatna.

— És ha Ön ejtene le valamit? Úgy egyszerűbb lenne, elég jó hallásom van... (Csaltam: légnyomásom volt, az ágyúdörgéstől évekig nagyot hallottam.)

— Ó, ne tréfáljon! — nevetett. — Semmi olyan nincs velem, ami képes lenne zajt csapni. Akármit leejtenék magamról, még csak nem is koppanna!

— Hát velem is nagyjából ugyanez a helyzet. Hacsak a cipőmet nem próbálnám meg...

— Ugyan már, nem maradhat meztláb!

— Ha leesik, márpedig előbb-utóbb leesik, akkor úgyis megtalálom. Valamerre úgyis esni fog...

— Nincs magánál valami más, amiből kettőt viselne?

— Hacsak nem rézkarikát a fülemben...

— Ne a multságán törje most a fejét! Valamije úgyis csak van...

— Igen. Kézelőgomb — mondtam. — Az egyiket most leejtem. Tessék figyelni!

— Máris figyelek! — és ez a hangja már mélyebbről jött, nem az iménti fal visszhangozta.

A gombomat a tenyerembe szorítva vártam, hogy tökéletes legyen bennem a csend. Majd végül odakiáltottam partneremnek, akivel bizonyára csupán kölcsönösen elképzeltük egymást:

— Már útban van! Már esik!

Semmit sem válaszolt, bizonyára csak fülelt, és mindketten füleltünk az ürességbe, amelynek valamely irányba mégis nehézkedése volt. Elképzelttem a fülét, a törékeny cimpáját, de semmivel sem volt több egy ember, pontosabban egy női fülnél: formás, kicsi kagyló... Ennyi volt.

Kézelőgombom jó sokára elért valami más közeget, én úgy hallottam, vízbe csobbant, sebes, meredek csobbanás volt, akár egy kerek kavicsé: nem üthetett nagy hullámot. A gombom bizonyára a nehéz fejével előre ért a vízbe, a fecskéfarkával fölkaavart kis légörvényt vonszolva maga után, és annak a pukkanása ütötte a hangot.

MOISILCVITS, PERLE FIZIOLOGIA

1887

Utána megint csönd lett, s miután megbizonyosodtam véglegességéről, csak akkor fordultam a partneremhez:

— No, mit szól hozzá?

Csőnd volt, nem kaptam semmi választ, semmi neszt sem hallottam, és biztos voltam benne, hogy egyedül vagyok.

Én, aki annyi mindent láttam eddig, egymagamban voltam egy magányos, el sem fogyasztott vacsora hajnalán, amikor a leghőbb vágyam az volt, hogy táncoljak végre valakivel.

A Hold és a Nap kelte reggel azonos időpontra esett; szerettem volna látni mindkét égitestet az égboltnak ugyanazon a pontján, vagy ugyanabban a síkban, párhuzamos pályán: fogalmam sem volt, miként fog a jelenség végbemenni, vagy egyáltalán sor kerül-e rá, esetleg hiába csúszott a számításokba, akárcsak az enyémbe — valószínűleg csupán ebben hasonlíthatok mindenki másra, vagyis hasonlít rám a világ!

Kivettem kézelőmből a másik mandzsettagombot is, és az előbbi után hajítottam, nagyjából ugyanabba az irányba, ahogy így utólag föl tudtam becsülni: kopogott a köves padlón, mintha egy diót gurítottam volna a végtelenbe, a végtelen felé, vagy legalábbis azzal a szándékkal engedtem ki az ujjaim közül. Ám a szürkesség nem tapadt rá, nem indult belőle lavina, egy-egy ezüst szál lengett csak a huzatban, ahogy a hajnal sóhajtozni kezdett: ugyanolyan szürke nap volt ez is, mint a többi, csupán annyi változott a beállításában, hogy ünnepi kézelőm, amelyből a gombokat kiszedtem, kibomlott, majd a szélben csapdosni kezdett a kézfejem körül, és csak álltam ott, mintha túl nagy ruhát vettem volna magamra, odakinn pedig igazi, régi, klasszikus idő készülődött, ez volt kibontakozóban.

— Eloltalak én téged, hajnali világ, akár valami lámpást! — ilyen akarat, indulat vezérelte mostani nekirohanásomat, kirohanásomat, és hiába intettek annak idején, most egyszeriben képtelen voltam fityvet hányni neki.

Rontottam elő a páfrányosból, akár az orrszarvú, bizonyára fújttam is, csupán a földet nem kapáltam türelmetlenségemben: volt is akkor már énnekem kézelőm, miután elvadítottak a vad idők — ami a kelleténél hosszabb volt, azt lehasogattam, ingujjat és gatyaszárat válogatás nélkül, egyedül a bőrömet féltettem.

Ám az utcai virágáros bódéja előtt egy fenyőágakból font koszorú láttán hirtelen visszatorpantam, míg a közszemlére kitett koszorú mellett egy kövérkés veréb illegette magát hivalkodón, mintha még nekem lenne tartanivalóm tőle.

— Jön a karácsony — gondoltam —, készítik már az ajándékokat... Van, akinek éppen koszorút kötöttek, csupán még a szalagját nem írták ki aranyos betűkkel... De az már csak pillanat műve, s már iramlik is a festékebe mártott sztülosz a gyönyörű folyóírásos kalligráfia szárnyán!

Minden koszorú alá kerül halott, ahogy a világ mindegyik kalapját elviseli valaki.

Engem itt már pusztán az érdekelt, hogy kinek van képe karácsonyfa-koszorút küldeni egy temetésre, és ha megteszi, angyalhajjal vagy vattapihé-vel díszíti-e föl. Az új-állati kor ironikus vagy gyűlölködő emberc... Mint koszorúköttő pusztá anyaggal dolgozik, de végül is jelképekből él, ez volna az egzisztálásának gyökere: itt akadt hát nekem szerepem, bábszínházi léhűtőnek, aki oly sokat sündörögtem annak idején a szemetestartályok körül!

Ha le, nem gyűr a szókimondás irama! — — — — —

Ha egyszeriben nem torpanok meg jelentős mondanivalóm rám váró előadása előtt! — — — — —

Hogy csupán a számat tudom kítítani, és csak mutogatok bele, hogy odabenn van a lényeg, sehogyan sem akar előhozakodni, és egyre nyúl-kállok majd a mutatóujjammal a torkomba, mintha így akarnám kife-szegetni, dadogva, majd krárogva erőlködök, miközben már egész tö-meg verődik össze köröttem, és a rám vonatkozó legértelmesebb megál-lapítás, ami itt velem kapcsolatban szóba kerül, így hangzik:

— Bizonyára halszállkát nyelt ez a szegény, az ment a torkába! Csűf tud lenni az ilyesmi!

— Nem hinném, hogy halat evett — mondja majd más —, ki látott már olyasmit, hogy valaki korán reggel csak úgy nekiáll halat enni... Reggel mindig várni kell valamennyit a hallal!

— Ennie kellene valamit rá! — tanácsolják majd többen. — A ke-nyérből kifejezetten jót tenne.

— Nincs valakinek friss kenyere? Friss kenyér! — kiáltozik maga a koszorúköttő.

— Messze a pék! És kisült-e ekkorra egyáltalán? — kiáltanak azok is, és általános lesz a kiabálás, mintha csupa süket közé keveredtem vol-na. Ha még meg is jönne a szavam, nem tudom, képes lennék-e túl-bömbölni ezeket?

— Egyszerűen le vagyok taglózva — állapítom meg —, befellegzett a sötét huszárnak az örökösen homályban maradó bábszínpad: szárnyon! Mintha valóban egy orrszarvú futott volna ki ma reggel az ásítozó, dér-lepte számból! És most legföljebb a rinocéroszt mutathatnám meg nekik, a hatalmasat, ahogy elülső, hosszabbik szarvát akként igazítja, hogy keresztül tudjon ugrani a fenyőágakból fonott koszorún — hát a moz-gás majdnem olyan, mint egy kandisznóé! Csak a feje formája üt el minden ismert lényétől... És miközben az orrszarvút csodálom, meg is feledkezem segítőkész közönségemről, akik egészen elmélyülnek egymás okításában, ügyet sem vetnek már rám.

Ha már az ígét, ami föltolult bennem, képtelen voltam elmondani nekik, vállamra kaptam a szúrós koszorút — egyből megéreztem, meny-

nyi gondot jelenthet ezeknek a mozgatása a sírásók számára, mintha sünt kellene dajkálnia az embernek —, és elballagtam e helyről, vissza, a fényképezek felé: túl sok időt vesztegethettem máris, mert a kirakatok üvegében már nem láttam teljes csillogásában a hasamra csapódott deret, hanem csak azt a vörösséget a képeken, ami Gerbert Herbert fejét álló nap uralta — csak hol az ördögben tudnak ezek mindig italt szerezni, amikor én tegnap óta egy pohár víznél tovább nem jutottam, az olyanoknak meg mindig félre van csapva a kalapjuk, szinte korlátlan mennyiségben képesek hozzájutni, úgyhogy ez is nyilvánvalóan valamiféle szakma lehet, valami szívós munkát igényel, amikor az embert semmi más nem érdekli a szeszen kívül, és minden lehetőséget meg alkalmat megragad, hogy meg is szerezze. Nyilvánvalóan valami titkos valutát helyettesíthet a beavatottak körében, s végtelen türelemmel várják azt az időt, amikor majd szert tehetnek rá, addig is átgondolva vagy földolgozva a már tartalékolt mennyiséget.

Mert az nem áll, hogy én magam is ne lettem volna részeges, hogy ne álltam volna valamiféle kapcsolatban az alkohollal, távoli, ügyefogyott rokonságban, valami olyan viszonyban, amelyben mindig énram járt a rúd: volt egy időszak, amikor nagyon egy izákos kis sarházának számíthattam, de akkoriban képes voltam még valamennyi pénzt szerezni, nem munkával, annak a fortélyait nem ismertem, csak csodálni tudtam azokat, akik a munkájukért pénzt kapnak, ám sehogyan sem tudtam kisütni, hogy hol lehet a turpisság a dologban, hanem egészen más ügyködéssel, álnéven meg egyéb módon, szóval, hogy úgy essen ki a dolog, mintha mindahányszor engem csaptak volna be — ebben csak az volt a rossz, hogy a közérzetem is minduntalan és megmásíthatatlanul ilyen volt: ó, nagyon csalódottnak éreztem magamat! És az nem igaz, hogy az ital miatt, amikor épp vele akartam magamat valamennyivel boldogabbá, hogy ne mondjam, áttetszőbbé tenni, amott meg mintha szakadatlanul egy rejtőzködő tintahal úszkált volna bennem, s hol a fülemben, hol az orromba ömlesztette volna a szépiát.

Nem voltam jó tanítvány, sohasem jutottam be a felsőbb kasztba, Gerbert Herbert szintjére: nem volt meg bennem az ösztönös hajtóerő, engemet a fejem vitt.

Ütődtem és verődtem, csapódtam és törődtem, és mindez szinte eredmény nélkül ment végbe — minduntalan ki is józanodtam. Mostanra a koszorú maradt az egyetlen dolog, amittől várhattam volna valamit: hogy mindenütt tapintatosan bánnak majd velem, hiszen gyász ért, bannat sújtott le rám, és én útban is vagyok már a tudományvétele felé: aki csak lát, ebben a hiszemben mér, végig. Csupán azt szerettem volna még tudni, mire jutottak a halfogyasztásom kérdését illetően — halat ugyanis csak akkor ettem volna, amikor békát, egyenrangúaknak tartom őket, mivel engem eddig a tintahal tartott sakkban, a homloküregem még mindig tele volt vele, kitöltötte, akár valami polip, és az orrlíkam

felé nyújtogatta lefelé áttetsző csápjait; ha értelmiségi leszek, minden bizonnyal odadrótozzák orrcsontomhoz.

Csak a fájdalom, amit éreznie kellene ekkor bennem! Foshatná a tintát /kedvére, legföljebb csak az én fejemet tenné vele még zavarosabbá!

Ez volt itt a helyzet a tintahallal; a naplóíró fejébe sokkal inkább megférhetett volna — ha a hely egyáltalán nem tágasabb, a készlet mindenesetre jóval bőségesebb, már aminek a leírásához anyag kellene: sokkalta jobb, ha az ember a vérében hordja, és nem a gúnárnyakú téntás-üvegben, amelynek segítségével — ez a komikus ötlet fordul meg a fejemben — bármely pillanatban megjeleníthetné a pléhboyt, mármint hogy az üveget a szemközi falhoz csapja, szemmagasságban, s ahol az üveg szétpukkan a fehér meszelésen, az lehetne a pléhboy sötét, bozontos feje, a tinta merőleges csorgása pedig jelenthetné a testét, ha egyáltalán van neki, vagy a választékos ruházatát, amely oly finom, hogy már-már kitapinthatatlan anyagú, akár a pókháló vagy a könnypárás szem tükre.

Könnypára! — nos, ez hiányzik az én szememből is, hogy koszorúzott jelenségem hitele teljessé váljon, szinte költői minőséget öltjön, csak hogy ki hisz ma a költészetnek, ugyan kiben lenne akkora bátorság? Csupa gyáva urjalja az érzelmek világát!

— Ki halt meg? — kérdi tőlem az első sarkon egy szemüveges ember, akinek olyan különleges lencsésű szemüvege van, hogy szinte kiugrasztja szegolyóját a fejből, s úgy tűnik, hogy feje mozdítása nélkül, pusztá pillantásával akár 180 fokos szögben is bepásztázhatja a teret, sőt ez az egyenesszög egy-két fokkal talán még a homorú felé is hajlik, ha az ornyergét tekintjük a szög csúcának. Ez a tágas pillantás bőséges teret biztosít itt nekem.

— Hogy ki halt meg? — kérdezem. — Őszintén szólva magam sem tudom. Nem tudok valami sokat a dologról.

— És a koszorú?

— A halottnak lesz.

— Hát hol van?

— Ahol végeztek vele — igyekszem kitérni a hely pontos topográfiai megjelölése elől.

— Végeztek vele? Megölték?

— Úgy valahogy jön ki. Stíléttel. Hátról, egyetlen szúrással...

— És fölrvatalozták?

— Mostanra talán föl. Egy pajtában.

— Pajtában? — mered rám a két hatalmas, egymás mellett ülő hal-szeme, s úgy érzem, hogy a pillantása, amely eddig oly tágas volt, szorítani kezd az ollójával.

— Vagy raktárban. Magtárban. Nem mindegy? Nem a szabad ég alatt van.

— Lesz majd, aki búcsúztatja?

— Valaki csak lesz, barát, vagy ismerősféle...

— Ha neheze érne netán, vagy nem akarná senki, én szívesen magamra vállalnám.

— A búcsúztatást?

— Igen. Nagyszerűen énekelek...

— Hiszen nem is ismerte. Sohasem hallott felőle! Azt sem tudhatja, kiről van szó...

— De ismerem az életet! Az életet, fiatal barátom! Az nagy kincs! Valóságos vagyon!

— Az élet? — kérdeztem csodálkozva. — Hogy egészen pontos legyenek: az emberéltre tetszik gondolni? Én nagyon szegénynek érzem magamat...

— Az élet ismeretére!

— Hogy az kincs?

— Aranybánya! — meredt rám az átható szempár, és csupán most figyeltem föl rá, hogy a szemének ugyanolyan kék írisze van, akárcsak Ülnök Mama malacainak. És hosszú, fekete felöltőjében volt annyira lehetetlen figura, mint én magam, nyoma sem volt a megjelenésében semmiféle aranybányának. — És csak azért érzi szegénynek magát, mert elszegényedett a lelkivilága...

Láttam is szegény, nyomorult, ázott veréb pszichémet: hát valóban igazat beszélhet ez az ember, akármennyire is kiguvasztja azt a kagylófedelű szemét.

— De én, kérem, magával ellentétben, fiatal barátom, bonyolult lelki életet élek — bökött rám az ujjával úgy, mintha én lennék a bonyolult.

— Kínos is lehet az Ön számára, hogy én ennyire sikerületlen vagyok — jegyeztem meg pironkodva, és az orrszarvúra gondoltam: állítólag azoknak ilyen rossz a látásuk.

— Ellenkezőleg, épp ellenkezőleg: kedvelem az egyszerű, együgyű embereket!

— Igen? — kiáltottam fel lelkendezve. — Nem tudom, de ez a koszorú nagyon gyötri a vállam. Tessék már átvenni tőlem egy kicsit... Messziről hozom.

S már nyújtottam is neki, kaján képpel, mintha Krisztusnak nyomnám a fejébe a töviskoszorút.

— Különb, engedje meg — folytatta az áradozást önmaga körül —, Moisilovits. Nemesi származék. Francia nemesek vagyunk. Furcsállkozik, ugye, hogy ezzel a névvel... — és miközben a koszorút átvetette a vállán, erővel kezelt velem fogni.

— Írnok — mondtam, amint sikerült elkapni tétlenkedő kezemet, és a heves rázástól szóhoz tudtam jutni. Ilyen kézfogást még nem láttam, hogy összekoccanjanak tőle a fogaim.

— A foglalkozása?

— Nem, pusztán a nevem.

— Én is voltam írnok a katonaságnál. A lovasságnál szolgáltam. Maga mely fegyvernemhez tartozott?

— Szintén lovasság — hazudtam. — De nincs most már lovasság. Befellegzett a lovasságnak.

— Szintén írnok volt?

— Nem, ápoló voltam.

— Hogyhogy ápoló? A katonákat ápolta? Egy részükre eleinte rá is fért...

— Nem a katonákat. A beteg lovakat.

— Tisztelnővér a beteg lovaknál! Nahát! Szerencsére én már másnap eltörtöm a lábam. Nem mondom, zötyögtem egy-két kört... Aztán csak zutty le! És megint! És újra! Amíg csak föl tudtam tápázkodni. Ez volt a regula.

— Akkor nemigen kedvelhette a lovakat...

— Gyűlöltem! Egyenesen gyűlöltem őket! Az ének volt a mindenem, az érdekelt. A melódia!

— Én viszont szerettem a lovakat. Azok közé tartozok, akiknek engedelmeskednek...

— És barátai? Barátai is akadnak? Mert megfigyeltem, akik az állatokkal valami viszonyt alakítanak ki, az emberekkel nem boldogulnak. Valami komoly hibájuk van. Ezt az állatok mintha egyből megéreznék...

— Hogy közékük tartozik az illető?

— Ah, dehogy! Inkább olyan értelemben, hogy az olyan embert sohasem fálná föl az oroszlán... Ne marja meg a kutya... Ebből az irányból nyugodt lehet!

— Érdekes, én sohasem érzem ezt a nagy, állati nyugalmat. Inkább mindig is nyugtalan voltam.

— Én nem azt mondom, hogy állat lakozik az ilyen emberben, a többi állat meg retteg ettől a jelen sem levő másik állattól. Csupán azt, hogy az ilyen nehezebben boldogul a többi emberrel. Például kezdjük azzal, hogy van felesége?

— Nincs.

— Na, látja. Volt?

— Soha.

— És barátai vannak?

— Hogyne. Hogyne lennének.

— És milyen lényegű a kapcsolatuk?

— Általában a tenyerükön hordoznak...

— Hm. Különös, különös. De szokták-e becézni? — állt meg egy pillanatra a koszorúval.

— Nem szorulok én arra...

— De valami beceneve csak van. Nem adtak magának sohasem becenevet? Ne adj' isten, csúfnevet?

- De, azt, hogy írnok.
- Hiszen ez a neve! Ez nem becenév!
- Szóltattak még öcsikének.
- Öcsikének? Nem találja ezt neverségesnek? Öcsikének! — és kacagott hozzá.
- Azután paráynak is.
- Micsoda? Paráynak? Jó, hogy nem véglénynek! Tudja, mik a véglények?
- A protozoák. Az amoeba vespertilio.
- Bámulatos! Mondja, hosszú még az út addig a halottig? Nem késünk el?
- Miért nyugtalanodik? Sehonnan sem fogunk mi elkészni. Épp eleendő idő áll a rendelkezésünkre.
- Gondoltam, ha a búcsúztató olyan bizonytalanforma, akkor én egyezséget kötnék ott... Tudniillik, én kántor volnék, díjnoki szinten...
- Az ember már eleve döglött rühös kutya, kár többre tartania magát. Úgyhogy hadilábon állok én a búcsúztatókkal.
- De valami formát csak kellene adni a dolognak. Végtisztesség, ilyesmi...
- Felőlem azt tesz, amit jónak lát.
- Én csak tisztességes temetést akarok minden embernek. Ez az én tisztem és földatom. A rendeltetésem. Hogy ne mondjam, kötelességem!
- Nekem, mint mondtam, édesmindegy — fordultam felé. Az ördög tudja, mit várt tőlem.
- Akkor most vigye egy kicsit maga ezt a koszorút, mert ide benézünk, így tartja az illendőség — és már útban is voltunk egy csapadék felé. Olyan hely volt, ahol az olyasminek, mint egy koszorú, a végítéletig tartó hitele van. Meg ahogy fölmértem a dolgot, Moisisilovits itt is szokott tankolni.
- Ő lépett be elsőnek a fekete kaftánjában, én meg követtem a fenyőágakból összerótt koszorúval, s mielőtt egyáltalán körülnézhettem volna, ő már nagyban és otthonosan rendelkezett:
- Temetésre iparkodunk. Adj gyorsan egy-egy italt — mondta a sankosnak, és lazán nekidőlt a söntés végének, mintha viszonyt óhajtana kezdeni vele, épp akként is toporgott hozzá.
- Az a nagy borjú ott, a söntés mögött gondolkozott egy ideig, majd kibökte, hogy mi bántja:
- Hanem visszafelé is itt legyen, nehogy kerülő úton induljon haza a kántor úr!
- Hát hogy képzeled! — vetette föl a fejét Moisisilovits. — Maradtam én teneked valaha is adósod?
- Engedelmet, engedelmet kérek — szólt a sankos, már kikészítve

poharainkat. — Volna itt egy tétel, ami talán elkerülte eddig a figyelmét...

— Az én figyelmemet? Ugyan már! Tudok én arról, nagyon is tudok... De, kérek, ne szellőztesd most ezt a dolgot itt, az ügyfél előtt! Minden rendben lesz! Rendben lesz, meglásd! — suttogta fojtott hangon, én meg úgy tettem, mintha nagyon törne a frász, vagy gyötörne a gyász.

— Fogadják be az angyalok! — ütötte Moasilovits pohara oldalát az enyémhez —, legyen majd neki könnyű a föld! — és ez az ájtatos hang szinte megrezsentette az ablaküvegeket, nem az alvó részegek, hanem a holtak is fölriadtak volna rá.

— Már megint előre méltóztatik inni a medve bőrére! — fejezte ki kételyeit a sankos.

— Ne szólj így felebarátodról! — aggályoskodott Moasilovits —, ki tudja, mikor kerül rád a sor...

— Nem a felebarátomról szólok így, hanem a felebarátomhoz! — nyomta meg a szavak végét.

És így ment ez egy ideig, amíg csak öreg barátom nem találta elérkezettnek az időt ahhoz, hogy utóbb, már az italtól is serkentve, hangpróbát tartson:

„Ments meg, Uram, minket az örök haláltól,
ama rettenetes napon minden bajtól...”

S azután a földre állítva és a söntés oldalának döntve koszorúmat, már daloltam én is, és nótázott az egész kocsmá, akár valami tivornyán:

„Midőn az ég és föld meg fognak indulni,
s eljössz a világot lángok közt ítélni!”

Azután az a borjú kiebrudalt bennünket, a koszorúnkat is utánunk hajította, meg kiabált összevissza, szemmel láthatóan nagyon is megszeppenhetett.

— Istenkáromlók! Istengyalázók! — ordította.

(Folytatása novemberi számunkban)